

jaargang 38

nr. 3

september 2024

SPINSELS

Verenigingsblad IVN Hellendoorn-Nijverdal

COLOFON

Spinsels verschijnt vier keer per jaar: **maart, juni, september en december**
De inleverdata voor kopij zijn: 10 februari, 10 mei, 10 augustus en 10 november.

Redactie Spinsels:

Willem Zuethoff
Dini Zuethoff

Redactieadres:

De Marsjes 33,
7447 BZ Hellendoorn.
tel. 0548-654909
email: dzuethoff@hotmail.com

Coördinatie bezorging:

Eric van Leeuwen,
email: evanleeuwen58@gmail.com
tel. 0548-618994

Ledenadministratie :

Steffie Vlughter: email: secr.ivnhellendoorn.nijverdal@gmail.com tel. 0615476543
Het lidmaatschap van IVN Hellendoorn – Nijverdal bedraagt per jaar: € 22,50 per persoon. Een huisgenootlidmaatschap kost € 10,- extra.
Donateurs betalen € 12,50 (minimaal). Rabobank: NL12 RABO 0120907526

BESTUUR:

Voorzitter: Jan Kempers

Jan van Galenlaan 6, 7441 JD Nijverdal
Email: jan@kempersduurzaam.nl

Secretaris: Steffie Vlughter

Kathuizenweg 7 A, 7447PC Hellendoorn
email: secr.ivnhellendoorn.nijverdal@gmail.com.
06-15476543

Penningmeester: Jan Koster

Ereprijs 7, 7443 JH Nijverdal
06-30040339 Email: jk60@pm.me

Leden: vacant

Foto's voor- en achterpagina: IVN fotogroep: Ton Kappert

Voorpagina: zwartwordende wasplaat. Achterpagina: Feeënlampje

KOPIJ VOOR VOLGENDE SPINSELS INLEVEREN VÓÓR 10 NOVEMBER 2024

VANUIT HET BESTUUR

Een toekomstbestendige IVN afdeling

Vanaf een camping in Brabant schrijf ik begin augustus deze bijdrage aan deze Spinsels. Ik zit te denken aan de opening van de Heemtuin en ons jubileumfeest in augustus. Ik verwacht dat dit allebei leuke feestjes zullen worden, want de Heemtuin zal weer mooi worden en ons feest zal een gezellig weerzien worden van de leden onderling, daar ben ik van overtuigd. Met het succesvolle Natuurfeest van enkele maanden geleden voeren we stap voor stap de viering van ons jubileum uit, zoals we dat in de wintermaanden met elkaar bedacht hebben. Top, zo doen we dat met elkaar.

Tegelijkertijd realiseren we ons in het bestuur dat dit niet voldoende is, want onze afdeling is niet toekomstbestendig. Ons Bestuur is te klein en we hebben grote moeite om nieuwe bestuursleden te vinden. De tijdgeest verandert en ons ledenbestand veroudert, waardoor de vertrouwde steunpilaren die onze afdeling dragen gaan verdwijnen. Onze natuur heeft het moeilijk, maar tegelijkertijd is er om ons heen een nieuw natuurbesef aan het ontstaan. Veel mensen snappen dat er iets moet veranderen in onze maatschappij, omdat anders “de vlinders niet meer terugkomen”. En veel mensen (en organisaties) willen daar ook iets aan doen.

Begin juli hebben we als bestuur hierover nagedacht: wat heeft onze IVN afdeling nodig om weer toekomstbestendig te worden en hoe zouden wij als bestuur daaraan kunnen bijdragen? Wat zouden we als IVN kunnen doen om al die mensen die de natuur een handje willen helpen handelingsperspectief te bieden, om met elkaar echt iets te bereiken? Hoe kunnen we als vereniging nieuwe leden vinden die hierbij willen helpen. En wat is dan de uitstraling en positie die hierbij past? Dat is de zoektocht waar we voor staan om ook ons volgende jubileum te kunnen vieren.

Met vriendelijke groet,
Jan Kempers

NATIONALE IVN SLOOTJESDAG ZONDAG 9 JUNI 2024

Gelukkig was het dit jaar niet zo tropisch warm als de vorige jaar. Het was een aangename temperatuur. Er was wel wat wind en we moesten het een en ander dan ook wel goed vastzetten of vastleggen. Maar dat mocht de pret niet drukken. Onder de bomen vliegt een zwerm dansende muggen. Rond 13.30 uur stonden we met ons vijven klaar om onze jonge bezoekers met begelei-

ding van (groot)ouders te ontvangen. Langzaam aan kwamen ze met kleine groepjes aan. De meesten op de fiets.

We stonden net als vorig jaar bij de twee poelen achter de Ben & Jerry ijsfabriek. Bij ontvangst kregen ze een zoekkaart, een witte bak om de waterdiertjes in te doen en een schepnetje. Vol enthousiasme werd er door jong en oud gezocht naar waterdiertjes. Er was zelfs een opa erg enthousiast, die tot zijn knietjes in het water stond op zoek naar waterdiertjes.

In de aquaria konden de kinderen hun witte bak legen, zodat ze de waterdiertjes wat beter konden bekijken en determineren. Er werden veel kikkervisjes en paddenvisjes gevangen. In de poel die vlakbij de Regge ligt, waren bijzonder genoeg kleine stekelbaarsjes. De enige verklaring die wij daarvoor kunnen geven is, dat de Regge lange tijd hoog heeft gestaan, tot ver in het weiland waar deze poel ligt. Waarschijnlijk zijn daardoor deze stekelbaarsjes in de poel terecht gekomen. Het was erg lastig om precies na te gaan hoeveel kinderen er nu waren geweest, we houden het dan maar tussen de 30 en 40 kinderen met daarnaast nog de begeleiding. Hoi TV kwam ook nog even kijken en een reportage maken.

Een mevrouw vond een klopje “slijm” dat aan de pitrus hing. Geen van ons had dit eerder gezien. Ik heb de foto's naar de medewerkers van waterdiertjes.nl ge-

mailed. Als reactie terug kreeg ik te horen dat het een ei pakket is van de dansmug ook wel vedermug genoemd. Deze mug behoort niet tot de steekmugfamilie. Het mannetje heeft twee grote, veer-achtige uitsteeksels op de kop, ze verklaren de naam vedermug. Hij kan hiermee feromonen van een vrouwtje waarnemen. Altijd bijzonder als er iets opmerkelijks wordt gevonden.

De tijd vliegt voorbij, voor we het weten is het al bijna 16.00 uur. Voldaan ruimen we alles op. Het was een fantastische en goed geslaagde middag vol enthousiaste deelnemers.

Tijdens deze slootjesdagactiviteit hebben de kinderen onderstaande diertjes gevangen:

- Bootmannetje
- Duikerwants
- Eipakket dansmug
- Groene kikker
- Jufferlarve
- Larve watersalamander
- Libellenlarve
- Poelslak
- Schaatsenrijder
- Staafwants
- Stekelbaarsjes
- Voorntjes
- Watermijt
- Watersalamander
- Waterschorpioen
- Waterspin
- Watervlo
- Zoetwaterpissebed

Ik wil Marleen, Klaasje, Marian Jong en Lenie heel hartelijk danken voor hun medewerking. Zonder hen had ik dit prachtige jaarlijkse evenement niet kunnen organiseren.

Marijke Hegeman-Schippers

PADDENSTOELENWERK GROEP IVN- HELLENDOORN NIJVERDAL 50 JAAR

Herman Stevens vertelt over het begin.

“Gedurende het oprichtingsjaar IVN Hellendoorn-Nijverdal werden er veel publieks-activiteiten gehouden. Zo ook twee paddenstoelenexcursies naar de Eelerberg op zowel zaterdag 19 als zondag 27 oktober 1974. Er waren 14 deelnemers. De leiding hadden Willy de Lange en Herman Stevens. De laatste had toen van paddenstoelen nog weinig kaas gegeten en vooraf slechts één keer de route verkend waarbij info over paddenstoelen gegeven werd door Johan Alferink. Het stimuleerde wel toen na afloop er complimenten kwamen over de grote kennis.

Ook Wim Ligterink uit Rijssen had toen veel kennis van schimmels en hun vruchtlichamen.

Dit smaakte naar meer en in 1975 ontstond er een paddenstoelenwerkgroep met slechts twee leden. Herman Stevens werd coördinator. Doel van de werkgroep:

- Kennis vergaren over schimmels en hun vruchtlichamen
- Educatie via het houden van herfstwandelingen voor iedereen
- Inventariseren van de gemeente Hellendoorn en de info doorgeven aan diverse instanties.

Hiervoor werden diverse gebieden bezocht. .Op een topografische kaart werden de te inventariseren gebieden ingedeeld in 24 regio's. (zie Fig. 1 en Fig. 2)

Enkele hoofdrolspelers: Herman Stevens, Gerard ten Have en Anny Alferink

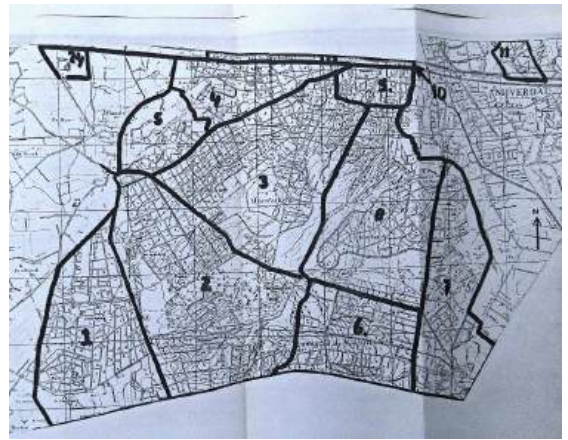
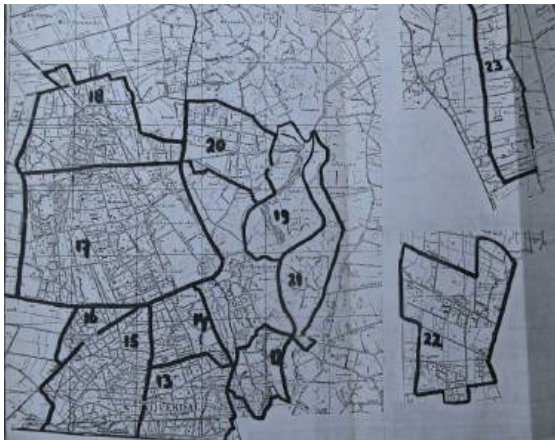
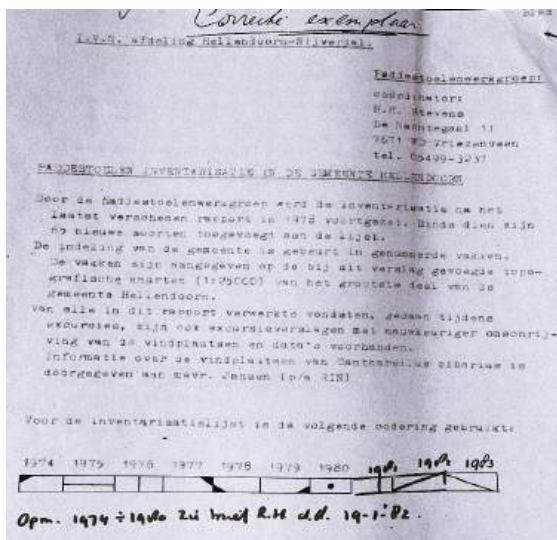

Fig.1 Indeling van regio's in noordelijk deel van gemeente

Fig. 2. Indeling van de regio's in zuidelijk deel van gemeente

De gevonden soorten in de 24 gebieden binnen de gemeente Hellendoorn in de jaren 1974 t/m 1983 werden in een rapport verwerkt. Totaal aantal soorten bedroeg 338. Een “monniken” werkje!

F3- inventarisatie rapport 1974 - 1983

041	<i>Ulaeria argillacea</i>	Heideknutszwam
042	<i>Sparassia crispa</i>	Grote sponszwam
043	<i>Pterula multifida</i>	Sparrevertie
044	<i>Cantharellus cibarius</i>	Hanekam (Cantharel)
045	<i>Inocybe radiata</i>	Kluiswercichinzwam
046	<i>Coltricia perennis</i>	Tolzwam
047	<i>Ganoderma applanatum</i>	Platte toonderzwam
048	<i>Fomes fomentarius</i>	Echte toonderzwam
049	<i>annulus</i>	Dennespoort
050	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	Dennespoortzwam
051	<i>Piptoporus betulinus</i>	Herkezwam
052	<i>Lachnoderma resinaceum</i>	Teerlekkenzwam
053	<i>Dactylis quercina</i>	Doolhoizwam
054	<i>Coriolinus sinuosus</i>	Witte plekketzwam
055	<i>Trametes gibbosa</i>	Witte pultzwam
056	<i>versicolor</i>	Iienbankje
057	<i>hiruta</i>	Witg eifenbankje
058	<i>confragosa</i>	Roodporiehoutzwam
059	<i>Hirachionorus abietinus</i>	Pauze dennezwam
060	<i>Lecanites betulina</i>	Popelienbankje
061	<i>Schizocora paradoxo</i>	Witte landzwam
062	<i>Gloeophyllum sepiarium</i>	Geelbruine plaatjeshoutzwam
063	<i>Bjerkendiera alata</i>	Grijze ganttezwam
064	<i>Blasodermis amplexus</i>	

Fig. 4. Deel van soortenlijst gebruikt bij inventarisatie.

Bij de inventarisatie werd volop de Elsevier paddenstoelengids uit 1974 gebruikt. Hierin zijn vele aantekeningen gemaakt door Herman rond de betreffende paddenstoel.

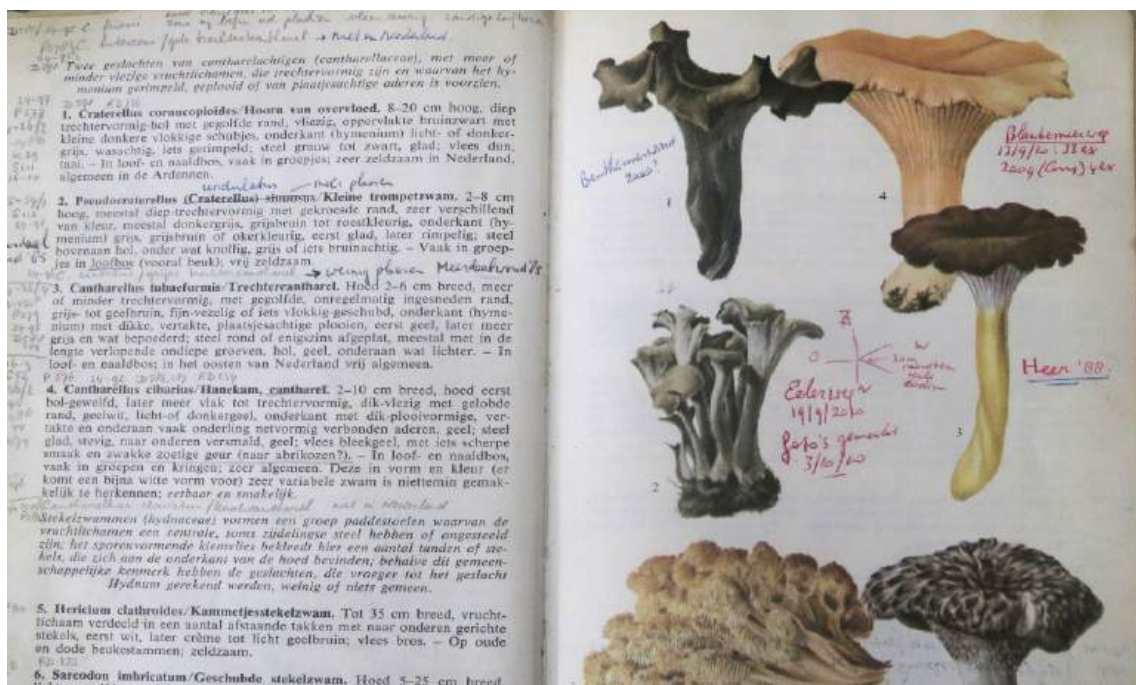

Fig. 5. Bladzijde uit Elseviers paddenstoelengids met de nodige aanvullingen.

Speciale aandacht kreeg de cantharel, ook wel hanenkam genoemd, die toen al zeer schaars geworden was. Het rapport meldt deze soort als aangetroffen in de jaren 1974 t/m 1983 in resp. 1, 0, 1, 2, 3, 0, 3, 1 en 0 gebieden. Maar wel in zeer kleine aantallen. En de jaren erna werd het steeds minder, vaak per jaar slechts hooguit 10 vruchtlichamen.

De info werd doorgegeven aan o.a. gemeente en de landelijke Mycologische Vereniging. De laatste jaren zijn de cantharellen gelukkig weer iets vaker te vinden. Bijzonder was het zien van de toename van de echte tonderzwam, in 1975 nog zeer zeldzaam, nu heel algemeen. Vooral toegenomen doordat dood hout in de natuur ook steeds meer een functie kreeg. Ook de opkomst van de vermiljoenhoutzwam op dood hout was een mooie ontwikkeling. Vanaf de 90er jaren is de sterke toename van het plooi-vlieswaaiertje geconstateerd. Een mooi voorbeeld dat de klimaat opwarming zorgt voor nieuwe soorten.

Het aantal leden van de werkgroep groeide langzaam, maar gestaag. 1976:3, 1978:6 en 1984:8. Jaarlijks was er een publieke herfstwandeling. In 1978 werd een goed bezochte korte paddenstoelencursus voor IVN-leden en belangstellenden georganiseerd.

In 1980 is voor het eerst op Duivecate een combinatie van vooraf een korte lezing over paddenstoelen met aansluitend een wandeling georganiseerd. Dat bleek een

succes. Er kwamen maar liefst 60 deelnemers. En een week later ging deze activiteit op herhaling voor de jeugd.

In 1985 volgde een groencursus van het IVN, waar de paddenstoelen ook een onderdeel van vormden. Evenals bij de eerste natuurgidsencursus in 1987-1988.

Het jaar 1991 staat bekend om het eerste landelijke vliegenzwam project. Deze schimmel leeft samen met bomen. Iedereen kon vindplaatsen van de vliegenzwam doorgeven. Er kwamen plm. 20.000 meldingen binnen. Dit project werd in 2000 en in 2022 herhaald.

In 1995 viel het ons op dat het door de invloed van langjarige zure regen en de stikstof slecht gaat met de mycorrhiza schimmels. Deze schimmels leven via de wortels samen met allerlei planten.

In 2005 werd de 30ste algemene herfstwandeling gevierd bij Krönnenzommer met gedurende 2 weken een tentoonstelling en wandelingen. Bij de wandelingen kwamen 300 deelnemers.

De organisatie lag bij Anny Alferink, Gerard ten Have, Gerard Marsch en Herman Stevens. Conclusie: zeer geslaagd, smaakt naar meer!

In 2008 begint de werkgroep met voorjaar excursies voor de echte liefhebbers.

In de herfst volgt dan in het Bezoekerscentrum, mede naar aanleiding van het 100 jarig bestaan van de Nederlandse Mycologische Vereniging, een paddenstoelen evenement.

Tijdens de herfstvakantie periode in oktober met binnen een tentoonstelling en 's morgens en 's middags wandelingen. En gedurende twee weken een van informatie voorziene bordjes ontdekwandeling in de directe omgeving. Dit blijkt succesvol."

Fig. 6. De favoriete paddestoel van Herman is de cantharel.

Fig. 7. Enkele vliegenzwammen

Anny Alferink is sinds de 80er jaren lid van de paddenstoelenwerkgroep en vanaf dat moment zeer gedreven en actief tot nu toe. Zij is, net als Herman een natuur freak 'pur sang'.

Anny: "Mijn favoriete paddenstoel was, is en blijft de Vliegenzwam. Ik vind het zo'n prachtige paddenstoel in kleur en vorm; ik heb er zelfs een kleine verzameling van aangelegd".

Iedereen kent de rood-met-witte stippen uit het bekende kinderlandje. Hij wordt geassocieerd met kabouters maar ook met hallucinatie.

De Vliegenzwam is ook favoriet omdat hij alles heeft om de ontwikkeling van een paddenstoel te laten zien: van het kleine bolletje met vlies dat knapt en de witte stippen op de rode hoed achterlaat, tot het tweede vlies dat de plaatjes te voorschijn laat komen en de ring om de steel achterlaat.

Ook de samenwerking met bomen is bij de Vliegenzwam mooi uit te leggen. Voor paddenstoelliefhebber en natuurgids geen dankbaarder ontwerp."

Gerard ten Have is sinds de 90er jaren lid van de paddenstoelenwerkgroep en al een tijd de huidige coördinator.

Gerard gaat in op: de huidige en toekomstige activiteiten van de werkgroep.

"De werkgroep telt nu ongeveer 20 actieve leden en is de laatste jaren uitgegroeid tot een brede club van regionale zwamliefhebbers uit de omgeving van Salland, Rijssen/Holten en soms Deventer. Samen wordt er met elkaar kennis uitgewisseld over mycologie en ecologie.

Er wordt sinds 2008 bijna het hele jaar door naar paddenstoelen gekeken, want in dat jaar zijn we ook begonnen met een voorjaarsprogramma naast het reguliere herfstprogramma.

Inspiratie hiervoor kwam van de cursisten van de bekende natuurgidsencursus van het IVN. Zij vonden dat de mooie rode kelkzwammen (rode drankneus) ook prachtig in de winter en het prille voorjaar op het dode hout pronkten. Waren deze

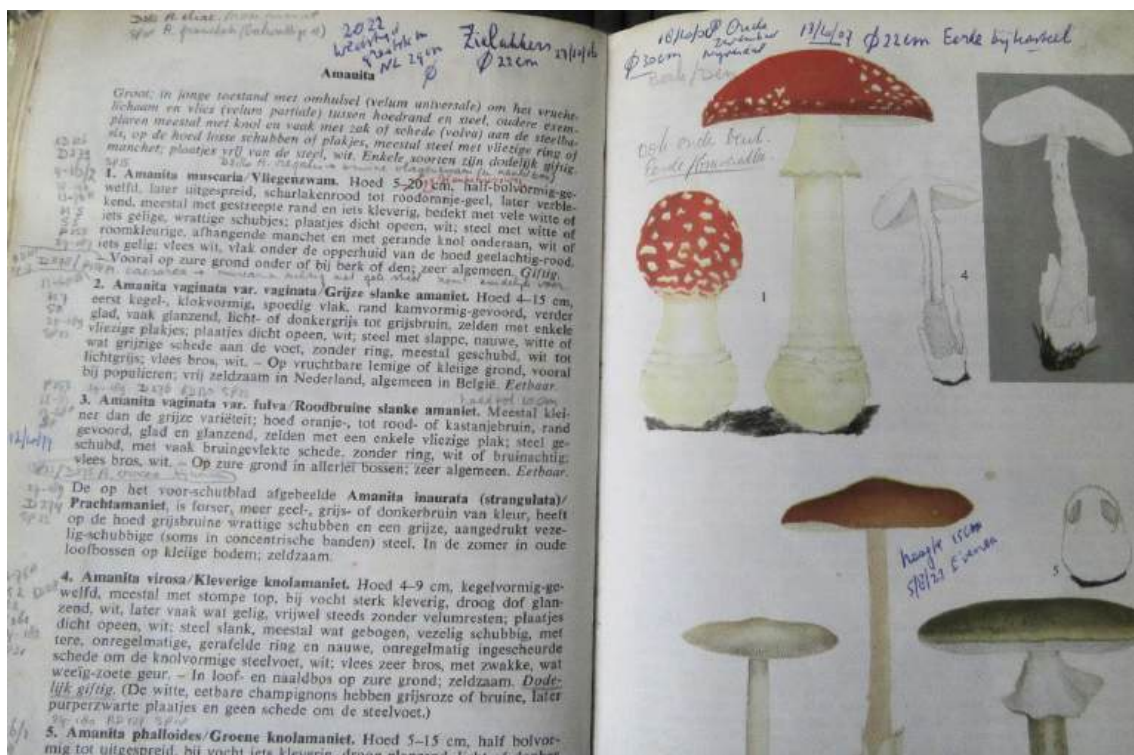

Fig 8. Vliegenzwammen: blz. uit Elzeviers paddenstoelengids van Herman.

kelkzwammen aanvankelijk nog zeldzaam, vanaf 2010 komen ze vrij algemeen voor. Het zijn bloemen van (rood)vlees volgens Jan Wolkers (Zie ook "winterbloei").

Tijdens de excursies blijft het belangrijk om de paddenstoelen niet alleen te bekijken en benoemen, maar ook om ze te inventariseren. Zo kunnen verschuivingen en nieuwe soorten vastgelegd worden. Vroeger werden bijvoorbeeld de houtpaddenstoelen als echte tonderzwam en de vermiljoenhoutzwam (tropische soort) als eerste alleen in het oosten van ons land gevonden.

De laatste jaren is dat het geval bij de fotogenieke oranje oesterzwam en het plooiwieswaaiertje. De oesterzwam is overgewaaid uit Amerika, en het mooie waaiertje is landelijk heel algemeen geworden door het veranderende klimaat weten we nu."

Tegenwoordig kijkt de werkgroep behalve naar paddenstoelen ook naar verwante organismen van het schimmelijk, zoals roesten, slijmzwammen en gallen. Ook het populaire fenomeen 'ijshaar', waarbij de basis bij korstzwammen ligt, wordt graag gespot en met name goed geïnventariseerd door Herman.

De meeste excursiebelevenissen en de paddenstoelsoorten worden vastgelegd door middel van een uitgebreid verslag en gepubliceerd in Spinsels.

Zeer opmerkelijk, en een voorbeeld, was dat in het vochtige voorjaar zich in de bossen in de omgeving een natuurverschijnsel voordeed door Taphrina. Dat is een

schimmel die de bladeren kan aantasten en deze dan kan vervormen als een gal. De gedrochten in het blad, die mooie namen hebben als “narrentasje en elzen-vlag”, worden dan uitgebreid beschreven in het verslag.

Ook wordt er veel samen gewerkt met Het Buitencentrum en SBB door middel van het verzorgen van excursies en het opbouwen van exposities tijdens de herfstvakantie. Ook wordt er jaarlijks speciaal voor ouders met kinderen een kabouter - en paddenstoel pad uitgezet door het IVN.

Tevens wordt er samengewerkt met het CNME om voorlichting te geven aan schoolkinderen door het verzorgen van excursies aan de schoolklassen. Met de landelijke schimmelclub (NMV) is er de “vliegenzwamdag” georganiseerd om meer landelijke bekendheid te genereren voor paddenstoelen. Doordat een paddenstoel een zeer complex organisme is krijgen de gidsen de laatste jaren wat bredere vragen tijdens de rondwandelingen over de eetbaarheid en psychoactieve werking van zwammen.

Er zijn ook mooie ontwikkelingen zoals de verschillende herkenningssapps op de mobiel, waar, met name de jeugd, een goed handvat aan heeft om de soorten zwammen op naam te brengen. Het blijkt helaas vaak nog niet een goede determinatie voor veel paddenstoelen.

Mooi is het te zien dat er soms tijdens de excursies “collectieve onmacht” in de groep heerst over de definitieve naam van een soort. Maar voor de werkgroep staat genieten voorop, ook zonder een juiste naam voor de gevonden paddenstoel.

Door de jaren heen zijn er door de werkgroep al meer dan 550 verschillende soorten gevonden op de mooie Sallandse Heuvelrug. Deze soorten zijn ook doorgegeven aan waarneming.nl en vervolgens in een landelijke databank gezet. (NDFF)

Toekomst

“Tegenwoordig kijken mensen misschien wat anders naar de natuur en de animo loopt soms ietwat terug bij de rondwandelingen en onze mooie Paddenstoel-dag,” zegt Gerard. “Ze verenigen zich ook meer online, zoals op waarneming.nl, zeker als er mooie en zeldzame soorten gefotografeerd en doorgegeven worden. De kennis gaat wat meer naar de achtergrond, maar de beleving in bos en veld staat voorop, zo lijkt wel. Deze beleving kon je goed merken tijdens de Corona periode, toen wandelen in de natuur even heel populair was. “de kunst van het landschap lezen” zei mijn leraar vroeger al...

Zelf heb ik dit jaren geleden ondervonden bij de oprichting van een wildplukwerkgroep (Natuurlijk Puur) binnen het IVN. Want door een andere beleving en kijk op bijvoorbeeld een plant (eetbaarheid en medicinaal) neem je de kennis anders op. Het is een jonge werkgroep die heel veel aspecten belicht van de verschillende planten en bomen.”

Desgevraagd vindt Gerard dat het IVN misschien iets te veel in hun/een “eigen frame” blijft hangen.

“Nauwere samenwerking met andere groenclubs: zoals SBB en NatuurMonumenten, en met jeugdclubs als de Junior Rangers zou een goede zet kunnen zijn voor de nabije toekomst. Ook digitale begeleiding is belangrijk voor uitwisseling, al wordt het steeds moeilijker om leden echt te mobiliseren voor een werkgroep. Wellicht is in de groenwereld het digitalisme en individualisme met mogelijk ook een generatie kloof binnengeslopen.”

Conclusie: er is nog veel werk te verrichten voor de IVN educatie.

Vooralsnog; *Het grote genieten van alles wat groeit en bloeit blijft het belangrijkste!!
Ook proberen we de kennis te vergroten in de werkgroep zelf.*

Gerards favoriete paddenstoelen zijn de Wasplaten.

“Deze soorten verschijnen laat in de herfst en zijn zeer kleurrijk en voorzien van een mooie glanzende waslaag. Het mysterieuze aan de zwam vind ik dat de wetenschap nog niet precies weet waar deze zwam van leeft.

Ze worden ook wel "de orchideeën van de paddenstoelen" genoemd. Voorbeelden zijn het papegaaizwammetje en de scharlaken wasplaat.”

Fig. 9. Het papegaaizwammetje

Fig. 10. Scharlaken wasplaat

Tekst: Herman Stevens, Anny Alferink en Gerard ten Have.

Ton Kappert vertelt:

De werkgroep Fotografie is opgericht in 2010 met in aanvang 15 leden. Momenteel zijn er rond de 25 actieve leden. Via de fotografie kan zowel de natuur als het IVN onder de aandacht van het publiek worden gebracht.

Dit wordt bereikt door het jaarlijks houden van lokale tentoonstellingen van ruim 20 foto's in de gemeente Hellendoorn: o.a. in het Ravijn en in het Huis voor Cultuur en Bestuur te Nijverdal. Bovendien leveren de leden van de werkgroep bij toerbeurt foto's aan voor de cover van de Spinsels.

Dit jaar wordt kleinschalig geëxposeerd met zeven foto's in het Buitencentrum. Bij alle tentoongestelde foto's is de naam van de fotograaf vermeld plus de naam Ton, zodat geïnteresseerden kunnen reageren op de foto.

Binnen de werkgroep vinden regelmatig avondbijeenkomsten plaats waarin de gemaakte foto's onderling kritisch worden besproken. Hierbij kan men van elkaar leren en versterken op technisch gebied voor het maken van de allermooiste foto's. Al het fotografiewerk is uiteraard digitaal: het fototoestel zelf en de computermatige verwerking.

Een aantal leden beperkt zich tot de technische mogelijkheden van het fototoestel, terwijl anderen ook met behulp van allerlei computerprogramma's de foto's verder bewerken. Via deze computerprogramma's als fotoshop tot lightroom zijn de huidige mogelijkheden vrijwel onbegrensd.

Meestal gaat men op pad naar natuurgebieden in de buurt voor brede onderwerpen over de natuur of is een specifiek thema het beoogde doel: bijv. bomen. Voor het maken van bijzondere nachtelijke opnamen zijn plaatsen als Deventer, Kampen of Zutphen geschikt gebleken.

Enkele verre excursies werden gemaakt, in het kader van Urban - of Urbex fotografie, naar verlaten deels vervallen oude industriële fabrieksgebouwen in het Ruhrgebied bij Essen. De Urban jungle fotografie is tegenwoordig erg in. Leegstaande gebouwen of ruïnes, die langzaam teruggewonnen worden door de natuur via de

ingroei van planten, struiken of bomen en de aanwezigheid van allerlei soorten dieren in dat gebouw. Om dat op de gevoelige plaat weten vast te leggen is een nieuwe uitdaging.

De fotografie werkgroep kan dus als een vrij jonge werkgroep worden beschouwd binnen het 50 jarig bestaan van IVN Hellendoorn-Nijverdal. Door de exposities komen zowel het IVN als de natuur onder de belangstelling van de bezoekers.

Ingrid Visser

Foto: Jaap de Beer

PLANTENWERKGROEP OP BEZOEK BIJ TUIN EN CIDERIE CHEZKEES

Vrijdag 14 juni 2024.

Toch maar met de auto naar Kathuizenweg, naar de ciderie ChezKees. Onderweg veel regen. Maar gelukkig was het bij Steffie en Kees droog, waar we hartelijk werden ontvangen.

We kregen eerst een rondleiding over hun twee ha natuurgebied, gezaaide bloemenperken en begaanbare paadjes tussen het gras en kruiden verderop met uitleg van Kees en Steffie.

Bij de oeverwaluwand en vijver vlogen deze snelle vogeltjes af en aan.

Terug bij de ciderie hebben we koffie en thee gedronken met heerlijke kruidenkoek van Agnes.

Kees Bos plantte in 1999 verschillende appelbomen in Nijkerkerveen. Ontzettend lekker en leuk, je eigen appeltjes! Maar na alle appeltaarten, appelmoes en appelsap ga je toch nadenken over een andere bestemming voor al die grote hoeveelheden fruit.

Cider! Dat was de oplossing, en vanaf 2014 was ChezKees een feit. Kees ging aan de slag met vergisten van de appelsap tot heerlijke cider; droog, zoet en later ook vlier.

Na de verhuizing naar Hellendoorn in 2020 werd dit voortgezet. Kees legde ons het proces van cider bottelen uit aan de hand van beeldmateriaal.

Een interessant proces. Na de uitleg mochten we natuurlijk proeven.

Er waren verschillende smaken en iedereen heeft genoten van deze fijne avond.

Steffie en Kees nogmaals hartelijk dank voor jullie gastvrijheid en de boeiende presentatie namens de plantenwerkgroep.

JAARVERSLAG STEENUILEN IN DE GEMEENTE HELLENDOORN 2024

Bijzonder is het enige woord dat ik kan vinden voor hoe dit steenuilen-seizoen is verlopen. Over het weer hoeven wij het niet lang te hebben, maar of dat ook invloed had op de uilen kunnen wij pas achteraf beoordelen. En dat is dus nu! De start was vroeg en goed, gevolgd door veel regen en een rem op de e-leg. Heb nooit geweten dat zo iets kon, maar camerabeelden lijken mij betrouwbaar. 17 april werd in de nestkast het eerste ei gelegd, de tweede volgde op 20 april. Dan is het wachten op de derde en mogelijk het vierde ei. Eindelijk: op 1 mei om 11.45 uur het derde ei waarna het broedproces begon. Op 24 mei kropen de eerste twee jongen uit het ei, nummer drie deed er twee dagen langer over. Het laatst geboren jong bleef vanaf het begin achter in groei, niet verwonderlijk, broer en of zus zijn er altijd eerder bij als er voedsel aangevoerd werd. Bijzonder was aan dit ouderpaar dat het minimaal 5 jaar oud moet zijn, terwijl het mannetje geboren is in mei 2023 aan de Holterweg in Nijverdal. De man had duidelijk nog niet het gevoel dat hij voedsel aan moest slepen en dat vervolgens moeders het in stukjes verdeelde, te beginnen bij de grootste schreeuwers. Meerdere keren was te zien dat de kleine jongen in de nacht onbeschermd in de kast achterbleven zodat moeders ook voedsel aan kon brengen.

Op 12 juni konden de jongen geringd worden en dat was gelijk een mooi moment om de cameralenzen weer schoon te maken. Volgens de door ons gehanteerde tabellen liepen de vleugellengtes iets achter terwijl het gewicht van allen boven de norm zat. Moet er wel bij zetten dat één muis meer of minder opgepeuzeld goed te merken kan zijn bij het wegen.

Op 26 juli hebben wij de nestkast schoongemaakt, de jongen waren gevlogen. Maar op de camerabeelden is nog steeds te zien dat de jongen nog graag gebruik maken van hun veilige nestkast.

Wat de jongen aan voedsel te verwerken kregen, was voor mij ook een verrassing. Meikevers in grote getale, regenwormen, groot en klein, verschillende soorten muisen en als niet verwacht:, 74 grote groene Sabelsprinkhanen. (had geen idee wat dat waren, maar heb nu kennis met ze gemaakt)

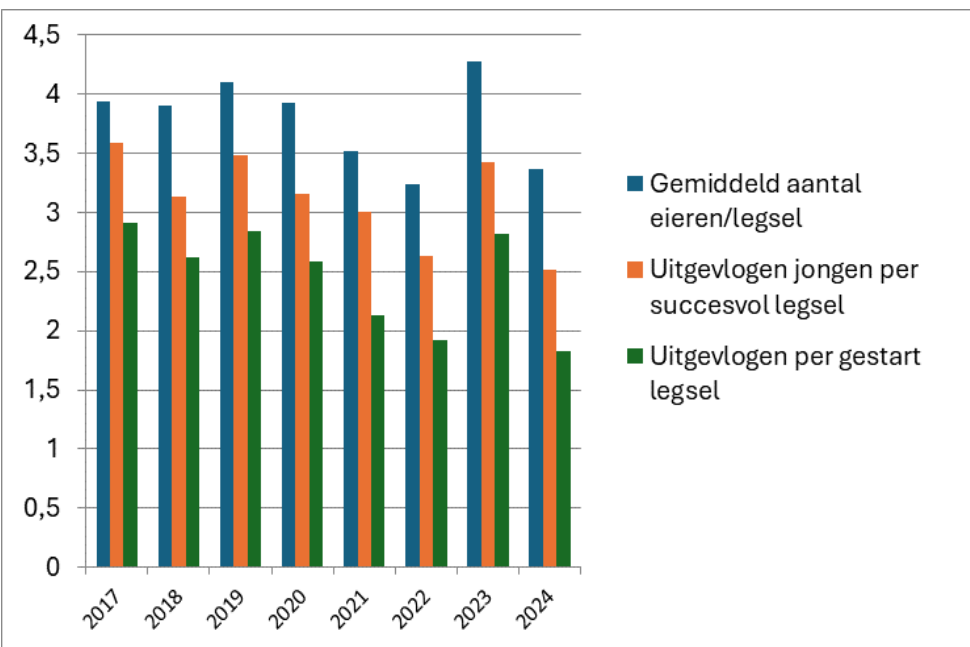
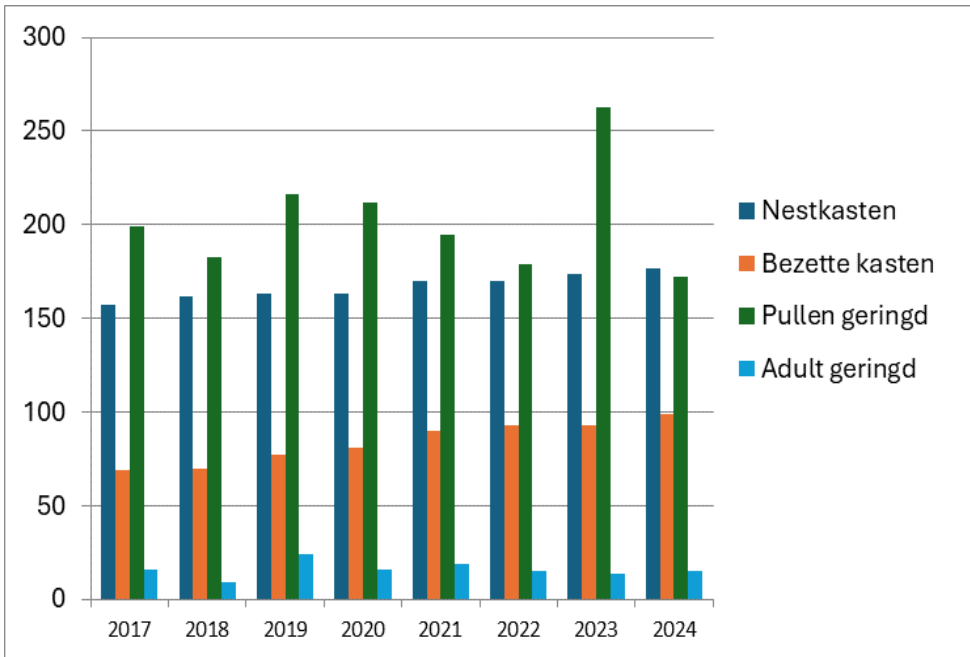
U zult wel denken hoe komen ze aan de soorten en de aantallen: deze komen

voort uit een onderzoek waarvoor op zeven locaties in Nederland met verschillende grondsoorten (biotoop) cameranestkasten zijn geplaatst. Hierin worden alle prooien vastgelegd die in het broedseizoen zijn aangevoerd. Hiermee hoopt men aan te tonen waarom op de zandgronden (zoals onze regio) de nestjongen gemiddeld een betere conditie hebben dan bijvoorbeeld op de klei.

Dit rapport zal waarschijnlijk geplaatst worden in het eerst volgende nummer van het blad " UILEN".

Bijzonderheden.

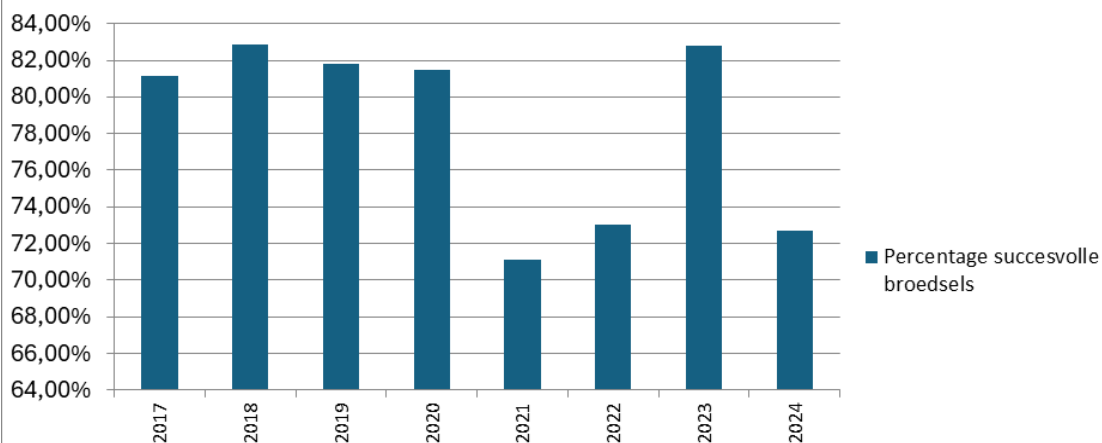
In deze nestkast zijn dit voorjaar vier eieren gelegd en is één jong uitgevlogen. Gemiddeld alle kasten minder eieren waarvan dan nog maar de helft uit kwam. Onderzoek naar de niet uitgekomen eieren gaf veel niet bevruchte eieren aan.

Ook troffen wij in twee kasten een z.g.

tweede legsel aan. Het eerste is verloren gegaan en dan volgt een nieuwe poging, met succes.

Predatie zijn wij ook weer tegen gekomen. De betreffende kasten worden aangepast met onze goed werkende pendel constructie. De oudste terug gevangen steenuil is minimaal 13 jaar. In totaal werden er van onze in het verleden geringde steenuilen 113 levend terug gemeld met de locatie waar ze nu vertoeven. Ook kregen wij tot nu toe in 2024 al 16 meldingen van levenloos aangetroffen steenuilen, waarvan drie helaas waren verdronken in de wel bekende waterbakken. De grafieken tenslotte spreken voor zich.

Percentage succesvolle broedsels

Educatie schoolklassen, mooi om te doen, leerzaam voor de kinderen.

In groep zeven van basisschool De Es“ zijn weer alle soorten uilen besproken. Hoe zien ze er uit, wat eten ze en waaraan ontdek je welk soort er in je omgeving verblijft. Braakballen, groot en klein, vertellen ons om welk soort uil en soms ook welke roofvogel het gaat.

Vervolgens gaan de leerlingen braakballen pluizen van een kerkuil. Deze zijn het meest geschikt, omdat hierin de harde delen van een muis te vinden zijn. Schebels, rugwervels, poten en ribben zijn daar mooi uit te halen. Vooral aan de sche

dels kun je nog zien welk soort muis is opgesnoept door de kerkuil.
De les werd 11 juni voortgezet op enkele erven waar nestkasten geplaatst waren. De eerste kast was helaas niet meer bezet, waardoor is moeilijk met zekerheid vast te stellen.

Op het tweede erf waren de jongen nog wel aanwezig. Deze zijn allen voorzien van een ring van het Vogeltrekstation Arnhem zodat ze vanaf nu herleid kunnen worden naar hun geboorte grond, leeftijd, het aantal jongen wat ze groot brengen en ook belangrijk: waarheen hun jongen vertrekken.

Door het verdrinken van een vrouw steenuil kwam het schoolbezoek van De Bongerd dit jaar niet uit. Het eerste legsel ging dus verloren, maar een nieuwe vrouw deed haar intree in de kast. Bij steenuilen ligt rouwen en trouwen heel dicht bij elkaar. In dit geval zaten er maar zes dagen tussen.

Tot slot: de erfbewoners moesten mij de eerste ronde missen. Een onvermijdelijke heupoperatie gooide mijn plannen in de war. Door de vaste kern om mij heen, aangevuld met twee nieuwe gezichten, zijn alle nestbezoeken goed verlopen. Alles kon volgens dezelfde methode verwerkt worden zodat in een reeks van 18 jaar onderzoek de lijn doorgetrokken kan worden.

De latere rondes heb ik veelal als passagier in mijn eigen auto beleefd, maar het was de moeite waard.

Graag wil ik de perceel eigenaren, welke een nestkast op hun terrein hebben hangen, bedanken voor hun gastvrije ontvangst en enthousiasme. Alleen samen kunnen we er voor zorgen dat steenuilen in onze gemeente blijven en de populatie in stand blijft.

Namens de werkgroep, Albert Stevens

JAARVERSLAG TORENVALKEN IN DE GEMEENTE HELLENDOORN 2023

Controles en waarnemingen

Wat brengt het nieuwe broedseizoen? Is er voldoende voedselaanbod? Begint de leg misschien wat later?

In de natuur werkt het wel zo dat als de dagen beginnen te lengen dan beginnen de vogels te werken aan het nageslacht, ongeacht de weersomstandigheden. Want het was een uitzonderlijk nat voorjaar, een zachte winter en een koude april-maand met max. temperaturen onder het langdurig gemiddelde van 16 °C. En toch was deze lente volgens het KNMI (mei 2024) de warmste ooit en nog nooit zo vroeg begonnen als dit jaar. Het was zo'n 4 graden warmer dan het gemiddelde van vijftig jaar geleden.

In de gemeente Hellendoorn hangen inmiddels 46 nestkasten. We kunnen ervan uitgaan dat het merendeel van de torenvalken broeden in nestkasten. Al zal een enkeling ook broeden in een oud ekster- of kraaiennest of in nissen van gebouwen. Het aanbrengen van nestkasten is natuurlijk wel een kunstmatige ingreep maar de populatie kan zich zo wel in stand houden en voorzichtig misschien herstellen. We hopen zelfs dat hierdoor de torenvalk in de toekomst weer een algemeen voorkomende roofvogel kan worden in het buitengebied van de gemeente Hellendoorn. Daarbij is het ook belangrijk dat de komende jaren de hoeveelheid geschikt boerenland zal toenemen waardoor een toename van dierlijk leven ontstaat. En zo ook het hoofdvoedsel van de torenvalk, de veldmuis, volop aanwezig zal zijn.

Het voordeel van nestkasten is dat er minder kans op predatie is door kraaien, roofvogels en marters.

Toch zijn op twee goede locaties de torenvalken verdreven door de langdurige overlast van groepjes ruzie makende kraaien die de torenvalken als indringers beschouwen. Op één van deze locaties zijn in de omgeving van de kast toch jonge torenvalken uitgevlogen. Het valkenechtpaar heeft alsnog een geschikt oud ekster-nest weten te vinden uit het oog van de kraaien.

Bij de eerste controle van een kast op 6 mei zat er nabij de nestkast een verslagen en terneergeslagen torenvalkenpaar. In het nest lagen vier kapotgemaakte eieren. Vermoedelijke oorzaak is een zeer recent bezoek van kraaien. De kast is moeilijk bereikbaar voor de marter. Maar bij een toevallige hierop volgende controle waren er opnieuw vijf eieren gelegd. Helaas is ook het tweede broedsel door dezelfde oorzaak verloren gegaan.

In één nestkast bevond zich veel dons. Vermoedelijk heeft in februari of maart hierin een nijlgans gebroed.

In een andere kast zijn twee eieren gelegd en daar is het bij gebleven. Oorzaak kan zijn verstoring, of één van de ouders is omgekomen. Bij de eerste ronde was er een kast met vijf eieren en bij de tweede ronde was de kast helemaal leeg waarbij er zich in de directe omgeving meerdere kraaien bevonden. Dan was er een kast waarin een torenvalk dood op de rug lag en daarnaast lag een stuk vleugel.

Bij de jaarlijkse controle is het nu al voor het vijfde opéénvolgende jaar, dat steeds dezelfde vijf kasten niet bezet zijn ondanks een geschikte leefomgeving. Op twee nieuwe locaties zijn de afgelopen winterperiode nestkasten geplaatst. Bij de eerste controle ronde hiervan, in de tweede week van mei, waren beide kasten bezet en werd er gebroed op respectievelijk vier en vijf eieren.

Bij drie kasten hebben we dmv. gaas bescherming aangebracht tegen de steenmarter. Bij één kast heeft de erfbewoner zelf een nestbescherming aangebracht. Het betreft een anti-marter kraag om een boom. (zie foto)

In dezelfde kast was daarvoor ook al een camera geplaatst door de bewoner.

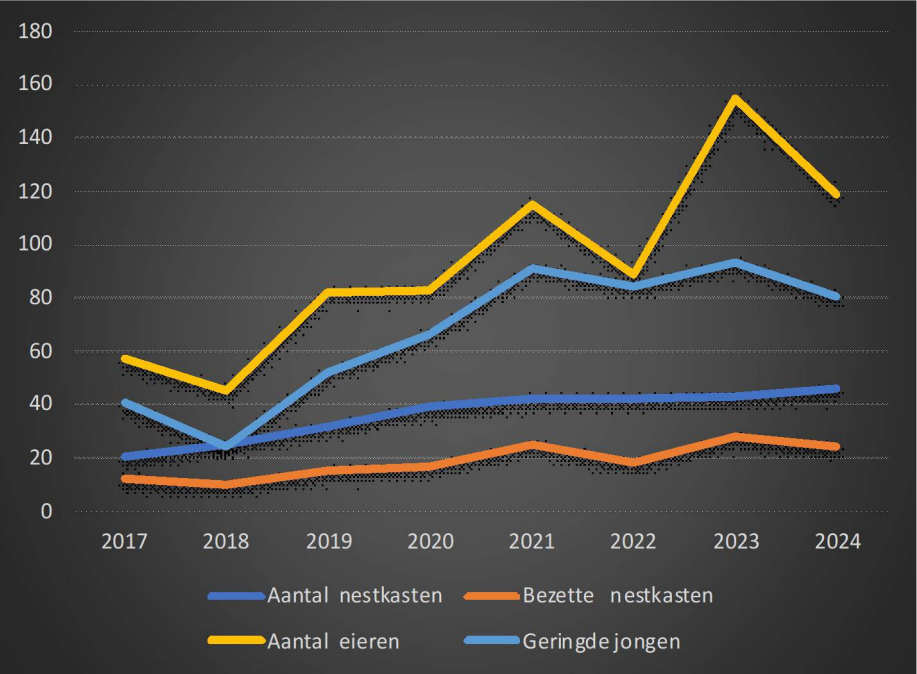
Uit camerabeelden bleek dat een steenmarter twee eieren heeft weggehaald.

Na het direct aanbrengen van de genoemde marterkraag zijn de nog resterende twee eieren uitgebroed en zijn er twee jongen grootgebracht en geringd.

Bovenstaande nestbeschermingen werken alleen bij een nestkast in een solitaire of vrijstaande boom.

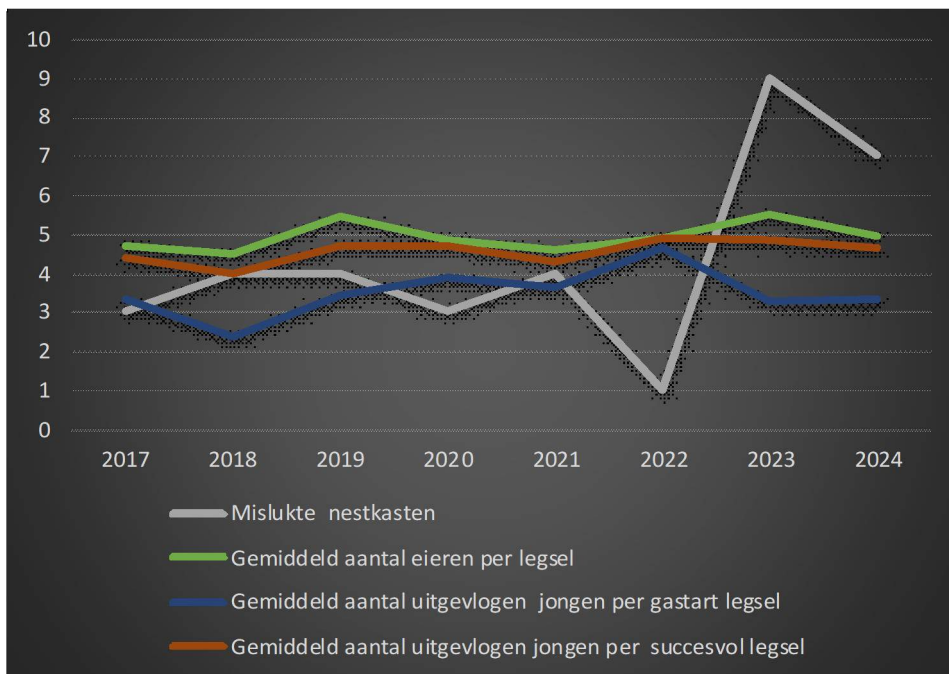

Resultaten

Jaar	Aantal nest-kasten	Bezette nest-kasten	Mislukte nest-kasten	Aantal eieren	Geringde jongen	Gemiddeld aantal eieren per legsel	Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per gastart legsel*	Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per succesvol legsel*
2017	20	12	3	57	40	4,75	3,33	4,44
2018	25	10	4	45	24	4,50	2,40	4,00
2019	32	15	4	82	52	5,47	3,47	4,73
2020	39	17	3	83	66	4,88	3,88	4,71
2021	42	25	4	115	91	4,60	3,64	4,33
2022	42	18	1	89	84	4,94	4,67	4,94
2023	43	28	9	155	93	5,54	3,32	4,89
2024	46	24	7	119	80	4,96	3,33	4,71

*per gestart legsel = bezette nestkasten *per succesvol legsel = bezette nestkasten - mislukte nestkasten

In samenwerking met coördinator Albert Stevens zijn er dit seizoen totaal 46 nestkasten gecontroleerd.

Een uitbreiding van drie nestkasten t.o.v. 2023. Er waren 24 nestkasten bezet. Van de 22 niet bezette nestkasten zijn er vijf nog nooit bezet geweest en in vier was er al wel een broedkuil gemaakt. In zes nestkasten heeft predatie plaats gevonden waarvan in één kast tevens het tweede broedsel hetgeen neerkomt op zeven mislukte nesten. Er werden in totaal 119 eieren gelegd en vervolgens 80 jonge valken geringd. Tegen de verwachtingen in, zijn er dit seizoen minder eieren gelegd en minder jongen geringd dan in het seizoen 2023. Een verklaring hiervoor kan o.a. zijn dat in combinatie met de weersomstandigheden er te weinig voedsel-aanbod was. Zoals de grafiek ook aangeeft is de predatie in de laatste paar jaar wel toegenomen. In de eerste week mei zijn we met mooi weer begonnen aan de eerste ronde van de nestcontroles.

Een broedsel is maximaal vijf à zes eieren. Op 6 mei hebben we het eerste nest met jongen waargenomen.

Op 15 juli zijn voor dit seizoen de laatste vijf jonge torenvalken geringd. Hierna vinden er nog onderhoud rondes plaats zoals het schoonmaken, repareren, verwijderen of bijplaatsen van nestkasten.

In het jaar 2023 zijn er bij Albert Stevens geen terugmeldingen binnen gekomen van dode en geringde torenvalken die uitgevlogen zijn in de gemeente Hellen-doorn.

Henk de Bree

GIERZWALUWEN IN DE GEMEENTE HELLENDOORN 2024

Vanaf 1999 houdt een klein groepje vogelliefhebbers al bij wat er aan Gierzwaluwen vliegt in alle kernen binnen onze gemeente. Vanwege geplande vakanties zijn een paar dorpen ook door mij bezocht.

In wijken waar nestkasten geplaatst zijn, neemt de interesse van de buurtbewoners ook toe. Onbekend maakt onbemind, zeggen ze weleens. Op veel gebieden treedt de gemeente Hellendoorn met coaches naar buiten, zo ook de groep genaamd Tuincoaches. Deze voorlichters geven graag info over vergroening van tuinen om een beter leefklimaat rond de woning te creëren. Zij geven u adviezen waar u mee aan de slag kunt. Ook weten zij welke vogels daarbij gebaad zijn. Gierzwaluwen kunnen daar indirect heel goed op aansluiten. Groepen nestkasje zijn zo geplaatst, en zijn vooral binnen de bebouwde kom een mooie aanvulling om gevederde erfbewoners te lokken.

Dit gebeuren was veelal te zien op locaties waar ook nestkasten in groepen bij elkaar geplaatst zijn. In Hellendoorn kennen wij dit gebeuren al meerdere jaren, maar ook in de Blokken begint dat nu heel mooi op gang te komen.

Laat, of anders gezegd: de eerste gierzwaluw werd boven onze wijk gesignaleerd op 7 mei. Op 11 mei waren het er vijf, dus een mooi begin. De daarop volgende dagen namen de aantallen toe. Waarom ze zo laat aankomen is onbekend, maar het heeft ook een voordeel voor de zwaluwen zelf: er waren vijf nestkasten gekraakt door spreeuwen. Deze broeden veel eerder en toen de jongen er uit waren werden de kasten weer door gierzwaluwen bezet.

En dan het vertrek: 24 juli was de dag dat het ging gebeuren. Niemand die een startschot gaf, maar ze waren allemaal eensgezind, wegwezen. Eén heeft zich echter vergist, had simpel de vlucht gemist. 27 juli was het helemaal stil. Wij zeggen gewoon: tot volgend jaar, tot horens.

Hier onder de aantallen zoals ze zijn waargenomen boven onze dorpen.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
*Nijverdal tussen spoorbaan Rijssensestr en Smidsweg	0	31	14	13	34	52
*Nijverdal tussen spoorbaan Rijssensestr/Smidstr en Regge	107	149	31	144	176	202
*Nijverdal tussen spoorbaan en Hellendoorn	65	39	53	29	26	54
*Nijverdal wijk Grootlochter	25	41	5	35	80	30
*Nijverdal Kruidenwijk en Hulsen	35	53	28	56	71	57
*Hellendoorn	101	117	82	147	141	138
*Daarle	0	0	1	0	2	3
*Daarlerveen	30	40	20	8	19	21
*Haarle	0	3	6	6	5	14
Totaal	363	473	240	438	554	571

De tellingen zijn uitgevoerd in de periode van 24 juni tot 27 juni 2024 door Gerrit Dommerholt, Marijke Hegeman, Paul ten Den/Erik Bloeme en Albert Stevens.

Albert Stevens, augustus 2024

OPGEDIEPT

*Is het u al opgevallen? Delen van de heidevelden op onze Heuvelrug zijn deze zomer roestbruin. De oorzaak? Lees verder in dit stukje **Natuursprokkels uit 1991**. U vindt alle Natuursprokkels op onze website www.ivn.nl/hellendoorn-nijverdal*

Het Heidehaantje

Velen van u zullen regelmatig een wandeling maken langs de prachtige heidevelden die onze omgeving rijk is. Zoals bekend, bloeit Struikheide (*Calluna vulgaris*) in juli/augustus. Door heidekevervraat is er de laatste jaren regelmatig op grote schaal sterfte opgetreden in dit gewas. Men spreekt ook wel van het Heidehaantje als men de heidekever bedoelt. In wetenschappelijke kringen heeft hij de dure naam *Lochmaea suturalis* Thomson gekregen. Het is maar dat u het weet. Ik wilde u eens nader laten kennis maken met dit beestje en u vertellen waar hij toe in staat is en hoe zijn interessante levensloop zo ongeveer is. Het Heidehaantje is ca. 5-6 mm groot. De kleur varieert van strogeel tot diep donkerbruin. Kop, borst, achterlijf en poten zijn donkerbruin tot zwart.

Larve van het Heidehaantje

(Foto: Ton Kappert)

De kevers komen in de nazomer uit hun poppen, vreten struikheide, overwinteren onder mos of strooisel en komen in het voorjaar weer naar boven. Dan vreten ze van de heide, paren en leggen eieren. Deze generatie sterft langzaam uit, zodat er in de loop van de zomer steeds minder kevers aanwezig zijn. Uit de eieren komen de larven die ook van de heide vreten en vooral in de zomer in het meest opvallende stadium voorkomen. De larven verpoppen zich en aan het eind van de zomer verschijnen tenslotte de kevers van de nieuwe generatie. In het veld bedraagt de tijdsduur, die ligt tussen het leggen van de eieren en het verschijnen van de jonge kevers, circa twee tot vier maanden. Al naar gelang de omstandigheden in deze periode.

Verschijnen

Al vroeg in het voorjaar komen de kevers, bij een temperatuur hoger dan 10°, tevoorschijn uit hun overwinteringsplaatsen. Wanneer het in april een aantal dagen zonnig en warm is kan men het Heidehaantje massaal op de struikheide aantreffen. Naast temperatuur is stralingswarmte van invloed op de activiteit van de kevers. Aan wind hebben ze een hekel en ook al is het warm maar waait het behoorlijk, dan zal men toch geen haantje tussen het loof aantrekken. Wanneer ze in de heidestruiken zitten hebben ze de gewoonte om zich bij verontrusting direct te laten vallen en daarna enige tijd onbeweeglijk op de bodem te blijven liggen. Wanneer men door het heideveld loopt, ritselt het aan alle kanten, hetgeen veroorzaakt wordt door de kevers die zich laten vallen. Zij worden door dit gedrag, ondanks hun vaak grote aantallen, niet opgemerkt. De natuur zit vol vernuftigheden.

Kieskeurig

De heidekever is een echte mooi-weer vlieger. Zoals u heeft kunnen lezen is hij tamelijk kieskeurig, geen wind, veel zon etc. Bij het vliegen, moet de kever zoveel warmte hebben vergaard dat hij zin krijgt om samen met familie en vrienden zich met luststromingen te laten meevoeren. Men kan soms kilometers uit de buurt van de heide de beestjes aantreffen. En jawel...als zij een plaats hebben gevonden met voldoende voedsel is de lol om te vliegen eraf.... Eten is namelijk veel lekkerder. Al snel na de paring beginnen de vrouwtjes met de eiproduktie die in het voorjaar of vroege zomer plaatsheeft.

Bescherming

Heidekeverpopulaties kunnen zich het best ontwikkelen op plaatsen met oude struikheide die al tien jaar of langer niet is verjongd door maaien, branden of plaggen. Belangrijk voor hen is, dat heide over grote oppervlakten voorkomt. Onder de struikheide bevindt zich een goed ontwikkelde moslaag en een dikke strooisellaag. Dit bedje biedt bescherming tegen vorst en uitdroging door de goede warmte-isulerende werking en de constante luchtvochtigheid. Zo kan het Heidehaantje overleven. De beschadigingen die de struikheideplant heeft opgelopen door de vraatzucht van de kevers in juli/augustus, zorgen later in het jaar voor problemen. De water- en koolhydratenhuishouding functioneert niet goed meer. De plant probeert zich te herstellen maar de aangetaste bladeren kunnen tijdens de winterse omstandigheden niet goed dienst doen. De struikheide sterft dan in de winter. Tijdens de keverplaag kleuren vaak grote delen egaal roestbruin. Wanneer u dit in de heide ontdekt weet u dat zo'n klein beestje met al zijn vrienden tot zo iets in staat is.

juni 1991
Sylvia de Groot

Wij verzorgen al 50 jaar allerlei leuke, interessante wandelingen en lezingen in en over de natuur. Onze natuurgidsen hebben een schat aan kennis en ervaring en zij delen die graag met u.

De activiteiten zijn voor iedereen die zich voor de natuur interesseert. Ze worden gratis aangeboden en zijn op eigen risico. Wel stellen we een vrije gift op prijs om ook in de toekomst dit werk te kunnen blijven doen.

Probeer zoveel mogelijk op de fiets naar een activiteit te komen.

Kijk voor de actuele informatie over onze activiteiten altijd op onze website:

www.ivn.nl/hellendoorn-nijverdal

Wil je zelf eens een **wandeling onder leiding van een gids** organiseren voor familie, vrienden of werk, dan kan dat ook. Neem hiervoor contact op met Hanneke van Schooten. Tel: 06 17891557 E-mail: hannekevanschooten@hotmail.com

Fietstochten met natuurinformatie

In de afgelopen jaren zijn er door IVN Hellendoorn-Nijverdal verschillende fietstochten in de omgeving beschreven. Ze worden geregeld gecontroleerd en waar nodig herzien, zodat u ze met een gerust hart kunt fietsen.

Alle IVN-fietstochten staan op onze website: www.ivn.nl/hellendoorn-nijverdal

PLANTENWERKGROEP

Contactpersoon: marianneverhoeven@xs4all.nl 0548-625588 of 06-30876525

Vrijdag 6 t/m zondag 8 september: We gaan een weekendje weg naar Barchem.

Zaterdag 5 oktober: Wandeling bij de Doorbraak, onder leiding van Marianne .
Start om 10.00 uur bij Het Akkerhus, Ypeloschoolweg 2B, 7468 RE Ypelo

Dinsdag 12 november: Evaluatiebijeenkomst en vaststellen programma eerste half jaar 2025. Aanvang:19.30 uur Buitencentrum

Mensen van buiten de plantenwerkgroep die mee willen of informatie willen, kunnen zich melden bij de contactpersoon.

VRIJWILLIG NATUURBEHEER

Coördinator: Gerard Huis in't Veld, tel. 0548 614445

Voor de werkochtenden vertrekken we om 9.00 uur vanaf Camping Noetsele (Holterweg / Bergleidingweg) Nijverdal. Om 12.00 uur stoppen we. Voor koffie en gereedschap wordt gezorgd. De data seizoen 24/25 zijn;

21 september.

5 en 19 oktober

2 november (Nat. Natuur Werkdag)

16 en 30 november.

14 en 28 december.

11 en 25 januari.

8 en 22 februari.

8 maart.

Wilt u ook een keertje meewerken, dan bent u van harte welkom.

Voor meer informatie kunt u bellen met Gerard.

VOGELWERKGROEP

"De vogelwerkgroep IVN Hellendoorn-Nijverdal heeft alvast wat data vastgesteld voor de komende excursies:

Op de zaterdagen **21 September,**
 19 oktober
 23 november

We gaan dan weer met elkaar op pad. Waar de reis naar toe gaat, gaan we nog overleggen, maar block de data vast in de agenda!"

Zin om mee te gaan? Geef je op! Hermien Hulman: hulmanbj5@gmail.com, tel: 0546-657022

WERKGROEP OPSPOREN EN REDDEN O&R

Coördinator: Jos Wennemers, email: j.wennemers@home.nl, tel: 06-39888343
Centraal Meldpunt Percelen: OenR.IVN.Hellendoorn@gmail.com

Deze werkgroep gaat aan de slag om dieren te redden die het slachtoffer dreigen te worden van het bewerken van het land.

Om het werk makkelijker te maken is een Drone aangeschaft met een thermische en zoom camera. Dit hebben we kunnen doen dankzij giften van de volgende fondsen: Natuur en Milieu Overijssel, Nationale Postcode Loterij, het Dinamo Fonds, stichting Samen voor Nationaal Park Sallandse Heuvelrug, SBNL Natuurfonds en het Cultuurfonds.

Werkgroepen	Coördinatoren	Email	Telefoon (0548)
Cursussen	<u>vacant</u>		
Geologie	vacant		
	Info: Willem Zuethoff	billyzet@planet.nl	654909
Heemtuin	vacant		
Jeugd natuurclub	Marian Torenbeek	mariantorenbeek@gmail.com	06-15606175
Natuurgidsen	Vacant		
Natuurlijk puur		natuurlijkpuur@outlook.com	
Aan te vragen excursies	Hanneke van Schooten	hannekevanschooten@hotmail.com tel. 615930 of 06-17891557	
Opsporen en Redden (O&R)	Jos Wennemers, email: j.wennemers@home.nl , Centraal Meldpunt Percelen: QenR.IVN.Hellendoorn@gmail.com		tel: 06-39888343
Paddenstoelen	Gerard ten Have	gerardtenhave@hotmail.com	06-12434549
Planten	Marianne Verhoeven	marianneverhoeven@xs4all.nl 0548-625588 of 06-30876525	
Trolleys	vacant		
Vogels	Trees Westerink :	c.westerink@planet.nl	06-42580244
	externe contacten: Jan Brinkman:	jbndal@gmail.com	06-10271699
Vrijwillig Natuurbeheer	Gerard Huis in 't Veld	famhuisintveld@hotmail.com	614445
Fotogroep	Ton Kappert	tonkappert52@gmail.com en mobiel 06 - 28151298	610237
	Don Westerheijden	d.f.westerheijden@gmail.com	
Reptielen en amfibieën	André Marissen	andremarissen@hotmail.com	617736
<u>Overige activiteiten</u>			
CNME	Steffie Vlugter donderdagmiddag geopend.	cnmehellendoorn@gmail.com	06-10420954
Publiciteit	Anny Alferink	annyalferink@gmail.com	610237
Facebook	Marijke Hegeman—Schipper	hegeman.schippers@home.nl	
Website	www.ivn.nl/afdeling/hellendoorn-nijverdal	Webmaster Ton Kappert tonkappert52@gmail.com	610237
<u>Vertrouwenspersonen</u>			
Anny Alferink		annyalferink@gmail.com	610237
Gerard Huis in 't Veld		famhuisintveld@hotmail.com	614445

ZONNEBELD
Duurzaam groen sinds 1977

verrassend
COMPLEET
IN duurzaam GROEN

WWW.ZONNEBELD.NL
GROENCENTRUM

Boomcatweg 92 T 0548-612513
7442 BL Nijverdal E info@zonnebeld.nl

**OOK VOOR AL UW
BERG EN WANDEL
SCHOENEN**

WWW.LEFERINK-SCHOENEN.NL

Meijerink groene diensten

- Boomverzorging
- Landschapsonderhoud
- Houthandel
- Ongediertebestrijding
- Natuurexcursies

John Meijerink 06-15872046

EP: Nijverdal
ElectronicPartner

Beeld & Geluid - Telecom - Multimedia - Wassen & Drogen - Koelen & Vriezen
Huishoudelijke apparatuur - Inbouwapparatuur

Markt 7 - 7442 EC Nijverdal - Telefoon: (0548) 62 06 00 - Website: www.epnijverdal.nl

Wereldwinkel Nijverdal verkoopt originele cadeaus en heerlijke levensmiddelen uit andere culturen. Onze producten zijn gemaakt met respect voor mens en milieu. Omdat de producenten er een rechtvaardige prijs voor krijgen, kunnen ze een menswaardig bestaan opbouwen en zo helpen wij mee met de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen, de opvolgers van de millenniumdoelen, een eind maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering.

Zie www.sdgnerland.nl

Wij nodigen de lezers van Spinsels van harte uit onze winkel te bezoeken

Het tonen van deze advertentie geeft u recht op 10% korting op non-food producten

Vereniging Wereldwinkel Nijverdal, Grotestraat 186, 7443 BR NIJVERDAL, Telefoon 0548 623783

schilderwerk binnen en buiten, behangen, glas plaatsen, houtrotreparaties/deelvervanging, kleuradvisering

Gerald Snellink

06-53186545

www.snellinkschilderwerken.nl

SPINSELS

SEPTEMBER

2024